

Argusvlinder *Lasiommata megera*

Angelique Belfroid

Mijn eerste ervaring met de Argusvlinder was een aantal jaren geleden in de Vlietepolder op Noord-Beveland. Terwijl ik over de onverharde weg liep, vlogen er telkens weer heel verrassend Argusvlinders vlak voor mijn voeten op die ik eerder echt niet had opgemerkt. Zodra ze neerstreken, leken ze weer volledig verdwenen en het kostte aardig wat moeite om ze terug te vinden. De grijze onderkant viel namelijk perfect weg tegen het pad. Helaas lijkt de Argusvlinder niet alleen te verdwijnen op een onverhard pad, maar ook in de dagelijkse praktijk. Hieronder meer daarover.

Soortbeschrijving

De Argusvlinder heeft een oranje grondkleur met daarop een tekening van bruine lijntjes, terwijl de onderkant van de achtervleugel grijskleurig is. Verder zitten op boven- en

onderkant van de voor- en achtervleugel een heleboel kleine oogjes, waaraan de vlinder zijn naam ontleent. In de Griekse mythologie was Argos (ook wel Panoptis genoemd, wat letterlijk allesziend betekent) een monsterachtig wezen met wel honderd ogen.

De Argusvlinder is te vinden in (half)natuur-lijke graslanden en op bermen en dijken, waarbij vooral langs begraasde dijken relatief veel exemplaren kunnen worden gezien. De vlinders gebruiken deze

lintvormige structuren om langs te migreren. Argusvlinders zijn goede en krachtige vliegers die grote afstanden kunnen afleggen. Er is een waarneming gedaan van een Argusvlinder op Rottum en zelfs op een lichtschip, gelegen op 50 km vanaf de kust!

Dijken hebben nog een ander voordeel:

vaak zijn op korte afstand van elkaar de voor de vlinder ideale combinatie van kale grond, lage vegetatie en hogere kruidenrijke ruigte (langs sloten) aanwezig. De kale plekken worden benut door de vlinders om zich op te warmen en zijn van belang voor de voortplanting, terwijl de kruidenrijke vegetatie belangrijk is als voedselbron voor de vlinders.

De rupsen leven in pollen van verschillende overblijvende grassen, zoals kropbaar, ruwe smele, rood zwenkgras, kweek en beemdgras. Het vrouwtje heeft als afzetplaats voor de eitjes een voorkeur voor planten die groeien op beschutte warme plaatsen. Voorbeelden daarvan zijn kuiltjes die door konijnen zijn gegraven of diepe sporen van vee. Ook kiest het vrouwtje doorgaans polletjes die op schaars begroeide plaatsen staan, bijvoorbeeld open plaatsen langs greppels of paden.

Het vrouwtje zet de eitjes afzonderlijk af op de stengels of toppen van de bladeren.

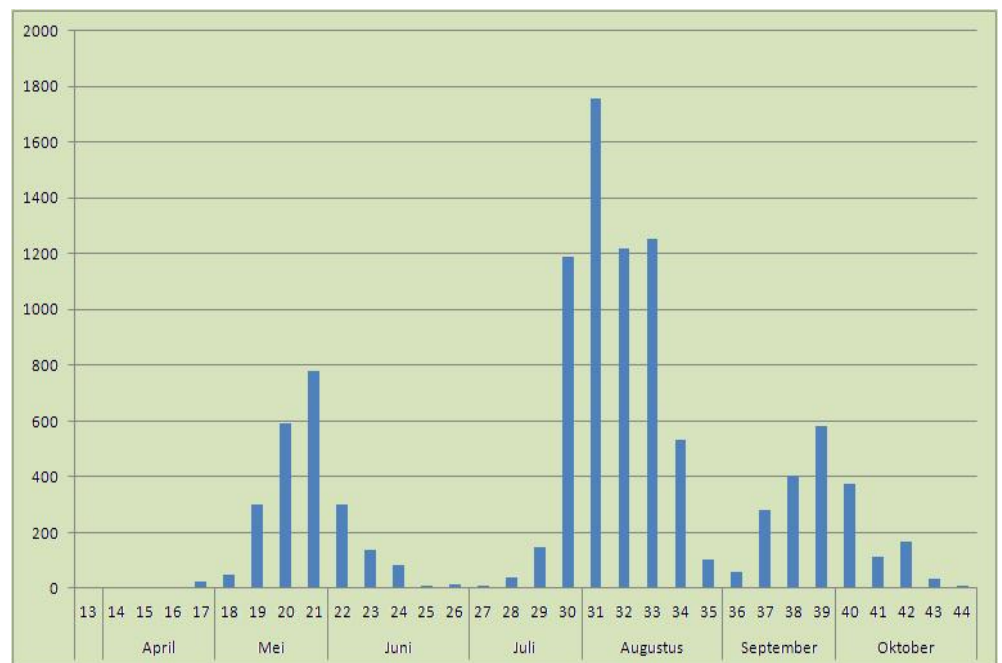
Ook vrij liggende wortels van grassen, bijvoorbeeld langs een slootkant, worden gebruikt. Met name plaatsen met een lichte begrazing, waardoor de grasmat wordt opengeboken, lijken gunstig voor de Argusvlinder.

De Argusvlinder overbrugt de winterperiode als half volgroeide rups vlakbij de bodem tussen verdorde planten, stenen of struiken. Op zachte winterdagen komen de rupsen

tevoorschijn en eten dan verder, zij gaan dus niet in winterrust. De verpoping vindt plaats aan de onderkant van een blad van de waardplant.

De eerste generatie vlinders verschijnt in april en vliegt tot ongeveer half juni.

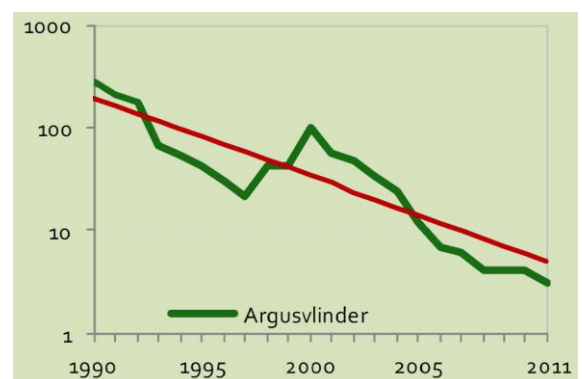
De daaruit volgende tweede generatie vliegt van half juli tot eind augustus. In goede jaren volgt direct daarna nog een kleinere derde generatie die doorvliegt tot eind oktober.

Vliegtijdendiagram Argusvlinder

Ontwikkeling in aantal en verspreiding

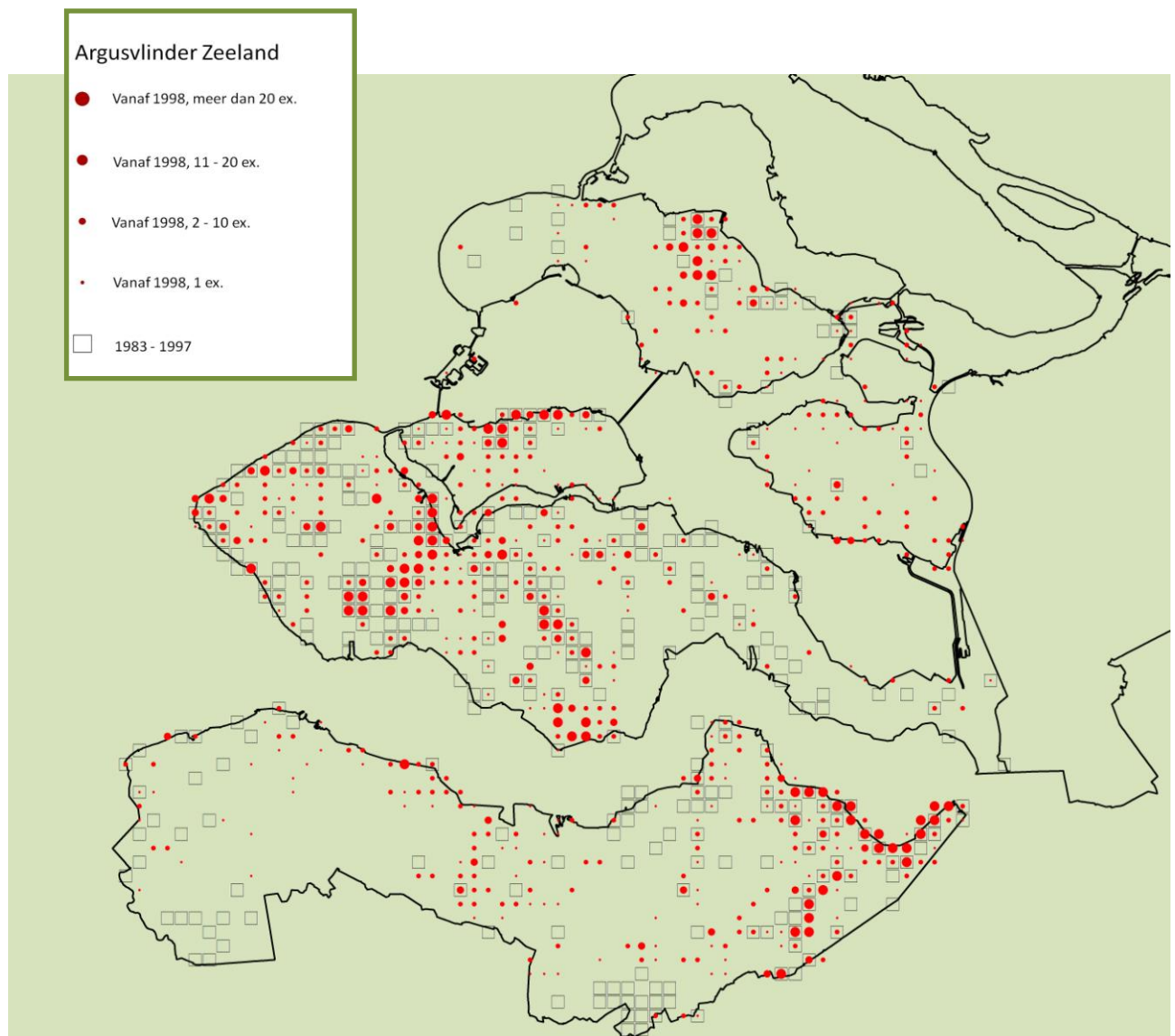
In de Zeeuwse Vlinderatlas uit 2003, maar ook in andere bronnen uit die tijd, wordt de Argusvlinder nog een algemene soort genoemd. Tegenwoordig is echter duidelijk dat de vlinder landelijk sterk achteruit gaat.

Trendlijn Argusvlinder

Uit de trendanalyse blijkt dat in de afgelopen 20 jaar het aantal Argusvlinders landelijk is gedecimeerd.

Het verspreidingskaartje laat het aantal waargenomen Argusvlinders in de provincie Zeeland zien over de jaren 1983 – 1997 en 1998 – 2012, twee perioden van 15 jaar. In deze figuur lijkt er niet veel verschil te zijn tussen beide periodes. Wel is duidelijk te zien dat de vlinder een voorkeur heeft voor dijken, zoals die rond Zonnemaire, de Oosterscheldekust van Noord-Beveland, het kanaal door Walcheren, de dijken van de Zak van Zuid-Beveland en de dijken rond Saeftinghe. Op deze locaties worden in sommige uurhokken meer dan 20 exemplaren geteld.

Knelpunten

De trendanalyse laat zien dat de Argusvlinder recent sterk is achteruitgegaan. De oorzaak hiervan is niet goed bekend.

Argusvlinders zijn gevoelig voor temperatuur, ze kiezen bij voorkeur droge en stenige gebieden met een warmer microklimaat. Toch is ook duidelijk dat de omgeving niet te droog moet zijn. Dit verklaart mogelijk de afwezigheid van de Argusvlinder op de Kop van Schouwen.

De soort is gebonden aan halfnatuurlijke graslanden. Gecultiveerde graslanden met veel vee en daardoor hoge stikstofbemesting is niet het habitat dat de Argusvlinder zoekt. Daarentegen is een lichte begrazing door vee wel weer nodig om te zorgen dat de grasmat gedeeltelijk wordt opengewerkt en kale plekken ontstaan. Dit kan overigens ook door de aanwezigheid van konijnen gebeuren. Het is onduidelijk of er sprake is van een afname van dit leefgebied in Zeeland.

Recentelijk is gebleken dat Argusvlinders een voorkeur hebben voor bepaalde slaapplekken, namelijk paaltjes die uitstaken boven de begroeiing en gericht op het oosten. Deze favoriete plekken werden door meerdere Argusvlinders gebruikt. Iets vergelijkbaars werd gevonden als geschikte voortplantingsplaats voor de vlinders (windbeschermt en zonbeschermt). Het is onduidelijk in hoeverre de aanwezigheid van dergelijke plaatsen essentieel is voor het voorkomen van Argusvlinders.

Behalve dat de oorzaak van de afname van de Argusvlinder onbekend is, is er ook behoefte aan kennis over de huidige verspreiding van de Argusvlinder over Zeeland. Bestaan de eerder genoemde populaties nog steeds? Zijn er wellicht nog andere bolwerken? En hoe kunnen de gevonden bolwerken in stand worden gehouden?

Doelstelling

We streven naar het ombuigen van de negatieve trend, de trendlijn moet vlak of zelfs weer iets omhoog. Aangezien de sterke teruggang landelijk is, ligt de nadruk daarbij op factoren die in Zeeland daadwerkelijk zijn te beïnvloeden. De strategie begint echter vooral met gericht onderzoek.

Actieplan

- Omdat niet goed bekend is waarom de Argusvlinder zo sterk achteruit gaat, willen we de gebieden waar populaties leven, goed in kaart brengen. Hierbij zal het onderzoek zich richten op dijklichamen waar de Argusvlinder nu nog redelijk voorkomt en vroeger veel voorkwam. In een later stadium volgt gericht onderzoek in duingebieden met vochtige delen en andere gebieden met halfnatuurlijke graslanden (bijv. Schotsman).
- Daarbij zal aandacht besteed worden aan vegetatie (hoog/laag/kale open plekken), begrazing, potentiële slaapplekken en voldoende nectarbronnen tijdens de vliegtijd van de vlinder.

Onderzoeksvragen zijn dan onder andere:

- Wat is het verschil tussen geklepelde dijken, gemaaide dijken en begraasde dijken? Welk type begrazing (koeien, paarden, schapen of anders) en hoe is de begrazingsdruk? Wordt er bemest, en zo ja, met welk soort mest?
- Wat betreft het nectaraanbod: wordt er massaal gemaaid of geklepeld in een van de drie vliegperiodes? Dit kan wellicht ook funest zijn.
- Hoe is de structuur in de directe omgeving? Grootschalig landschap, kleinschalig landschap? Zijn er structurelementen aanwezig in de vorm van bomen, struiken (vrijstaand of haag), paaltjes, hekken, sloten of gebouwtjes? Is er luwte, beschutting tegen de wind aanwezig?
- Waar bevinden zich de poppen en rupsen? In de graspolletjes of grasmat? In dat geval kan te kort maaien fataal zijn. Proberen getuige te zijn van het afzetten van de eieren en het volgen van de ontwikkeling.

Voor dit doel wordt een soort invulformulier ontwikkeld voor waarnemers waarin o.a. bovenstaande onderzoeksvragen moeten worden ingevuld. Op basis van dit met feiten onderbouwd

Argusvlinder ♂

onderzoek kunnen beheeradviezen worden gegeven en in samenwerking met de terreinbeheerder mogelijk kleine plaatselijke beheer-maatregelen worden gestart, die de stand van deze soort bevorderen. Te denken valt dan aan het creëren van meer variatie in graslanden, bijvoorbeeld door extensieve begrazing of een gefaseerd maaibeheer. Andere maatregelen kunnen zijn het behoud van zandwegen en het bevorderen van een groter bloemaanbod in de maanden juni en augustus.